

Okuyucu Mektupları / *Reader Letters*

Kütüphanecilik ve Bilgi Bilimleri Eğitiminde Uluslararası İşbirliklerinin Önemi

Esin Sultan Oğuz*

Ashley Montagu (1965)'nin belirttiği üzere, “*üyelerinin işbirliği içinde olmadığı bir toplumun hayatta kalması mümkün değildir ve aynı şekilde bireyler de üyesi oldukları toplumda kurulmuş işbirlikleri sayesinde hayatta kalabilmektedirler*”. Ünlü antropoloğun bu sözü, aynı amaca hizmet eden farklı kuruluşların çalışma anlayışını ve faaliyetlerini tanımlar niteliktedir. Tıpkı dünya genelinde kütüphanecilik ve bilgi bilimleri eğitimi veren okullarda gerçekleştirilen çalışmalar ve yürütülen işbirliği faaliyetlerinde olduğu gibi.

Kütüphanecilik ve bilgi bilimleri eğitimi veren okullar, bu alanın uygulamada karşılaşılan sorunlarına çözüm olabilecek bilimsel çalışmalar yapmaktadırlar. Çeşitli konularda ve ölçeklerde kurumsal bazlı işbirliği örneklerine sıkça rastladığımız kütüphanecilik ve bilgi bilimleri alanında yüksek öğretim kurumları arasında oluşturulmuş akademik amaçlı işbirliklerinin olması da kaçınılmazdır.

Amerika Birleşik Devletleri, Kanada ve Avrupa ülkeleri bu alanda eğitim veren okullar arasında işbirliği faaliyetlerine en sık rastlanan ülkeler içinde yer alırlar. Abdullahi ve Kajberg (2004, s. 345)'in de belirttikleri gibi, kütüphanecilik ve bilgi bilimleri okulları arasındaki işbirliği faaliyetlerinde dönüm noktası kabul edilebilecek bir dizi olaydan söz edilebilir. Örneğin, New York'da bulunan Columbia Üniversitesi Kütüphanecilik Okulu (Columbia University Library School) 1886 yılında ilk kez farklı ülkelerden uluslararası öğrenci kabul eden okul olmuştur. Bu gelişme, alanda uluslararası işbirliklerini başlatan olayların başında gelmektedir. Aynı zamanda 1927 yılında kurulan *Uluslararası*

* Arş. Gör., Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü.
e-posta: esino@hacettepe.edu.tr

Kütüphane Dernekleri Federasyonu (International Federation of Library Associations and Institutions /IFLA)'na bağlı *IFLA Eğitim ve Öğretim Birimi* (IFLA Section on Education and Training) dünya genelinde yükseköğretim kurumları arasındaki işbirliklerini teşvik eden çalışmalarda bulunmuştur ve bulunmaya devam etmektedir. Son yıllarda ise, Avrupa Birliği'ne üye ve birliğe aday ülkeler arasında yürütülen yükseköğretimde uluslararası işbirliği faaliyetleri, kütüphanecilik ve bilgi bilimleri okulları arasındaki işbirliklerine yeni bir boyut kazandırmıştır.

Alanımızda eğitim veren okullar arasında gerçekleştirilecek akademik işbirliklerinin bir çok avantaja sahip olduğu bir gerçektir. Her şeyden önce kullanılan kaynakların paylaşımı söz konusu olacaktır. Bunlar arasında, maddi kaynaklar olduğu kadar insan kaynakları da yer almaktadır. Sözü edilen paylaşım, kaynaklardan en üst düzeyde yararlanmayı mümkün kılarken aynı zamanda uzmanlık alanları arasındaki görüş alışverişleri sayesinde alandaki belirli sorunlara çözüm getirici nitelikte olacaktır.

Peki okullar arasında yürütülmesi kaçınılmaz olan ve bir çok avantaja sahip bu işbirlikleri neler olabilir? Söz konusu işbirliklerinin başında öğrenci ve öğretim üyesi değişimleri yer almaktadır. Bu değişim programları sayesinde öğrenciler vizyonlarını genişletirken aynı zamanda ulusal yapının da bir parçası olduğu karmaşık ve değişken dünya koşullarına uyum sağlamayı öğrenmektedirler. Bununla birlikte, öğretim üyeleri arasındaki değişimler aracılığıyla kazanılan deneyimler, ulusal eğitim kurumlarında uluslararası öğrencilere yönelik hazırlanan programları geliştirme olanağı sağlamaktadır. Kütüphanecilik ve bilgi bilimleri eğitimi için yeni olan bir işbirliği örneği ise *Internationalisation at Home (IaH)* olarak adlandırılan uygulamadır. Bu uygulama, öğrencilerin bir başka ülkeye gitmeden uzaktan eğitim yoluyla öğrenci değişim programlarına katılımını kapsamaktadır. Bu sayede öğrencilerin karşılaşacakları yabancı dil ve kültürel uyum ile ilgili sorunları yaşamadan işbirliği sürecinin avantajlarından yararlanmaları amaçlanmaktadır. Bu örneklerin yanı sıra ülkeler arasında yüksek lisans ve doktora öğretimlerine yönelik oluşturulmuş bölgesel işbirlikleri de bulunmaktadır. Avrupa'daki Kuzey ve Baltık ülkeleri akademik ortaklıkları ile Doğu Asya'daki Çin ve Tayvan kütüphanecilik ve bilgi bilimleri okulları arasında oluşturulmuş değişim programları buna örnek olarak gösterilebilir.

Okullar arasındaki işbirliği odaklı değişimlerin önündeki en önemli engellerin başında, öğretim programları ve kredi sistemleri arasındaki farklılıklar gelmektedir. Ancak, özellikle Avrupa'daki okullar arasında bu sorunların aşılması adına Bologna Süreci aşamasında önemli adımlar atılmaktadır. Öğretim programlarına

homojen bir yapı kazandırarak, ülkeler arasındaki değişim programlarını işlevselleştirmeyi amaçlayan bu uygulamalar profesyonel eğitimin ardından başlayan profesyonel hayatta mezunların uluslararası dolaşımına imkan sağlanması bakımından da önemlidir. Çünkü akademik öğretim programları profesyonel niteliklerin kazandırıldığı temel programlardır. Profesyonel niteliklerin uluslararası kapsamda tanınması ile uluslararası değişime dayalı sürekli öğretim programları geliştirilerek, öğrenci ve öğretim üyesi değişimi programlarına benzer uygulamalar izleyen dönemlerde bu alanda çalışan profesyoneller için de geçerli olabilir.

Kütüphanecilik ve bilgi bilimleri, gerek evrensel gerekse disiplinlerarası olması nedeniyle uluslararası bütünleşmeye en çok ihtiyacı olan meslekler arasında yer almaktadır. Akademik alanda oluşturulacak işbirlikleri mesleğin uluslararası tanınırlığını artırıcı etkiye sahip olması bakımından önemlidir. Günümüzde, bu alanda öğretim yapan hiçbir akademik kurum tek başına alanın sorunlarıyla başa çıkabilecek bir öğretim programı geliştirme yetkinliğine sahip değildir. Kuşkusuz her ülke bilgilenme sürecinde ulusal kimliğini ve politikasını yansıttığı öğretim programlarıyla kütüphanecilik ve bilgi bilimleri mesleğini geliştirmeyi hedeflemektedir. Ancak ülkeler aynı zamanda meslekteki evrensel gelişmeleri izleme ve çağı yakalama çabası içindedirler. İçinde bulunduğumuz çağ ise, gelişmeleri uzaktan izlemenin ötesinde, aktif olarak sorunlarla yüzleşmeyi ve onlarla başa çıkmayı gerektirmektedir. Bu noktada, uluslararası ölçekli akademik işbirlikleri, karşılaşılan sorunların aşılmasında yol gösterici nitelikte birer hamle olarak değerlendirilebilir.

Kaynakça

- Abdullahi, I. ve Kajberg, L. (2004). A study of international issues in library and information science education: survey of LIS schools in Europe, the USA and Canada. *New Library World*, 105 (1204/1205), 345-356.
- Montagu, A. (1965). *The human revolution*. New York: World Pub Co.